

Využití videa z archívu ČT ve výuce zeměpisu

Gabriela Petříková

e-mail: gabriela.petrikova@gyby.cz

Klasické a španělské gymnázium Brno-Bystrc, Vejrostova 2, Brno

Klíčová slova

Video ve výuce zeměpisu, archív ČT, vizualizace

Video dnes bezesporu patří mezi běžně dostupná media. Na trhu je v současnosti velké množství CD nebo DVD nosičů s dokumentárními a naučnými filmy, z nichž některé mohou posloužit jako názorná pomůcka ve výuce. Další zdroje nabízí také internet, ať už se jedná o běžná úložiště, jako je např. YouTube <https://www.youtube.com>, zeměpisný web s videi v angličtině Geography At The Movies <http://www.gatm.org.uk/>, oficiální archív pořadů České televize <http://www.ceskatelevize.cz/porady/a-z/> a další.

Proč video?

Vizualizace prostřednictvím videa má několik nesporných výhod – motivuje, udržuje zájem, sděluje poznatky, je názorná. V některých didaktických publikacích, např. Petty [1], se uvádí, že 87% informací vstupujících do našeho mozku přijímáme zrakem, 9% sluchem a 4% jinými smysly. Z toho jasně vyplývá, jak efektivní vizuální informace jsou.

Jak video v hodinách využívat?

Možností, jak video efektivně v hodinách využívat, je několik. Nejčastěji se jedná o následující:

1. Motivace – krátká video ukázka na začátku hodiny vzbudí zájem o probírané učivo
2. Vizuální sdělení – poutavě sděluje nové informace a nahradí tak část učitelova výkladu
3. Vizualizace určitého jevu, procesu, místa – bez kterých se dnešní výuka zeměpisu neobejde.

Pokud má obraz plnit svou funkci optimálně, měl by iniciovat aktivní přístup žáka, a to především myšlenkové procesy při jeho vnímání.

Videa z archívu ČT ve výuce

Na stránkách České televize jsou umístěny některé odvysílané pořady, mezi nimi i reportáže z různých míst v České republice i v zahraničí. Pokud máme ve vyučování k dispozici kvalitní počítač se spolehlivým připojením k internetu, můžeme video ukázky sledovat on-line.

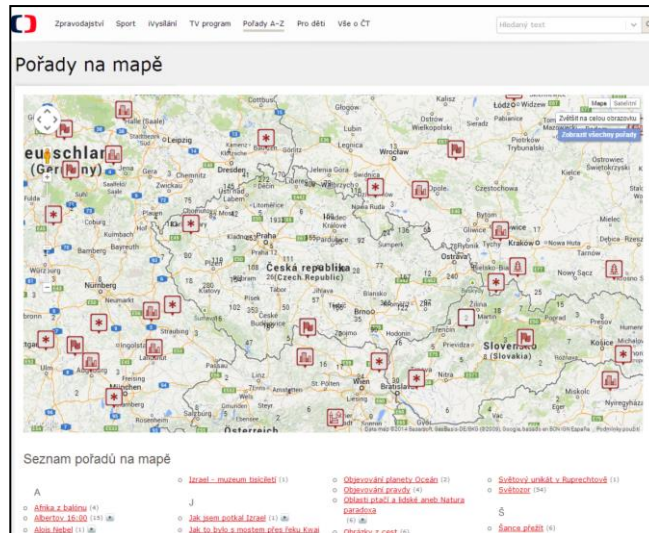
Na stránkách České televize <http://www.ceskatelevize.cz/> klikneme na „Pořady A-Z“. Na následující stránce vybereme kliknutím odkaz „Pořady na mapě“, otevře se okno s interaktivní Google mapou a ikonkami pořadů ČT a pod mapovým oknem se vypíše abecední seznam dostupných pořadů (obr. 1).

Pořady lze vyhledávat jak v seznamu, tak i v mapě. Vyhledávání v mapě je praktičtější, neboť z názvu pořadu samotného nemusí být jasné, o jakém území informuje. Ovládání mapy je totožné s Google mapou. Hledáme-li reportáž o určitém území, mapu přesuneme a měřítko upravíme tak, aby se území zobrazilo ve výřezu. Kliknutím na ikonku zjistíme, jaký pořad je k dispozici (obr. 2).

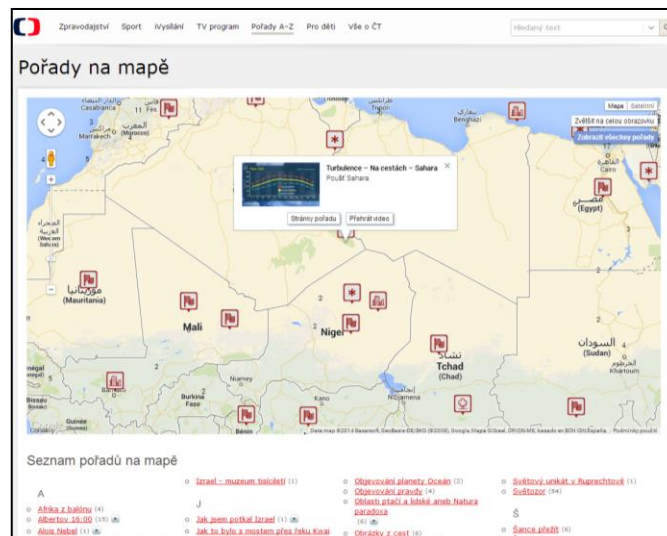
Před vlastním přehráváním si můžeme prostudovat stránky pořadu, které většinou nabízejí podrobnější popis obsahu.

Níže je uvedena ukázka využití pořadu „Turbulence“ ve výuce zeměpisu. Pomocí uvedeného postupu vyhledáme na mapě poušť Saharu a výběrem příslušné ikonky se přesuneme na stránky zmíněného pořadu. Ty nás podrobněji seznámí s jeho obsahem. Vybereme a přehrajeme část „Na cestách“, která přináší reportáž o klimatu pouště Sahara.

K videu můžeme pro žáky připravit pracovní list s úkoly.

Obr. 1: Pořady na mapě [2]

Obr. 2: Výběr pořadu [3]

Ukázka pracovního listu

----- Poušť Sahara – klima -----

Sahara je pro nás symbolem sucha a horka. Občas tam může být i pořádná zima. A zaprší tam někdy?

- Nejprve zakreslete poušť Sahara do mapky, dokreslete rovník, obratník Raka a Kozoroha.
- Uved'te podle atlasu příklady států, na jejichž území se Sahara nachází: _____

Obr. 3 [4]

Otázky k videu:

- Ve kterých klimatických pásech leží Sahara? _____
- Ročně zde spadne méně než 250/300/350 mm srážek. Kolik mm srážek napadne v nejsušších částech Sahary? _____
- Ve které části roku zde většinou prší? _____
- Jak je tomu v severních částech? _____
- Jak jsou srážky rozmístěny časově během deštivé sezóny? _____
- Co je typické pro délku období sucha? _____
- V jakém rozmezí se pohybují letní teploty vzduchu? Nad 25 °C, v létě i nad ____°C
- O kolik °C může teplota vzduchu klesnout v noci? _____
- A od prosince do února? _____
- Který meteorologický prvek zachycuje následující graf? _____

Obr. 4 [5]

- Proč je v poušti důležitý přísun velkého množství tekutin? _____
- Kolik hodin denně zde svítí v průměru slunce? _____
- Do tabulky doplňte údaje o pravidelném proudění vzduchu v Sahaře:

Jména proudění	Region výskytu
	Středomoří
Chamsin	
	Arabský poloostrov
Harmatan	

- Co je to desertifikace? _____
- Kde se vyskytuje a proč? _____

Citace

- [1] PETTY, Geoffrey. Moderní vyučování. Praha : Portál, 1996. 380 s.
- [2] Pořady na mapě [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/mapa/>>
- [3] Pořady na mapě [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/mapa/>>
- [4] Blank map of Africa [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.enchantedlearning.com/bwbig/africa.png>>
- [5] Turbulence [online]. 2014 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10315081586-turbulence/211411058140019/>>